

Uppföljning av resurs-  
tilldelningssystemet  
för grundläggande  
högskoleutbildning

*– ett regeringsuppdrag*

Högskoleverket • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7851, SE-103 99 Stockholm  
tfn 08-453 70 00 • fax 08-453 70 50 • e-post [hsv@hsv.se](mailto:hsv@hsv.se) • [www.hsv.se](http://www.hsv.se)

**Uppföljning av resurstilldelningssystemet för grundläggande högskoleut-  
bildning – ett regeringsuppdrag**

Producerad av Högskoleverket i augusti 1997

Högskoleverkets rapportserie 1997:27 R

ISSN 1400-948X

ISRN HSV-R--97/27--SE

Innehåll: Avdelningen för utvärdering och kvalitetsarbete

Grafisk form: Högskoleverkets informationsavdelning

Tryck: Printgraf, Stockholm, september 1997

# Innehållsförteckning

<b>Sammanfattning</b>	<b>5</b>
<b>Missiv</b>	<b>9</b>
<b>1 Inledning</b>	<b>11</b>
<b>2 Genomförande</b>	<b>12</b>
<b>3 Utgångspunkter för Högskoleverkets uppföljning av resurstilldelningssystemet</b>	<b>13</b>
<b>4 Generella iakttagelser och utvecklingstendenser</b>	<b>16</b>
4.1 Utbildningsområden	16
4.2 Mindre grupper	17
4.3 Kursklassificering	17
4.4 Kostnadsutvecklingen	18
<b>5 Översyn av per capita-ersättningarna</b>	<b>20</b>
5.1 Den interna fördelningen av resurser inom universitet och högskolor	20
5.2 Interna omfördelningar av resurser i förhållande till per capita-ersättningarna från statsmakterna	21
5.3 Lokaler	23
5.4 Förslag	24
<b>6 Förskjutning i utbildningsutbudet</b>	<b>28</b>
<b>7 Missgynnade utbildningar</b>	<b>29</b>
<b>8 Återredovisningssystem för grundutbildningen och metod för framtida överväganden om per capita-ersättningarnas storlek</b>	<b>33</b>
8.1 Per capita-kostnader per utbildningsområde som underlag för statsmaktsbeslut	33
8.2 Lärosätenas interna uppföljning av kostnader	36
8.3 Förslag till återredovisningssystem	40
8.4 Underlag för överväganden om per capita-ersättningarnas storlek	42

<b>Bilagor</b>		<b>43</b>
1	Lägesrapport	43
2	Samrådsyttrande från RRV	51
3	Jämförelse mellan nuvarande per capita-ersättningar och förslag till nya per capita-ersättningar	56
4	Tabeller	57

# Sammanfattning

## **Utgångspunkter för Högskoleverkets uppföljning av resurstilldelningssystemet**

Resurstilldelningssystemet avser statsmakternas resurstilldelning till universitet och högskolor. Respektive styrelse beslutar om hur de tilldelade medlen fördelas och används internt för att fullgöra utbildningsuppdraget. Högskoleverkets uppföljning har därför koncentrerats på att kartlägga dels vilka interna omfördelningar som görs i förhållande till per capita-ersättningarna från statsmakterna, dels motiven för dessa beslut. Enligt verkets mening är det inte möjligt att "objektivt" fastställa hur mycket som totalt sett bör avsättas för högre utbildning eller hur mycket olika utbildningar bör få eller "måste" kosta.

## **Generella iakttagelser och utvecklingstendenser**

Från företrädare för framför allt institutioner inom de samhällsvetenskapliga och humanistiska områdena, har framförts att utbildning som traditionellt givits enbart som lärarledd undervisning i större grupper nu också har andra undervisningsformer. Såväl inom samhällsvetenskap som humaniora (särskilt språkutbildningar) är inslagen av färdighetsträning och laborationsliknande övningar vanliga. En annan mycket påtaglig utveckling är att användningen av datorer numera ingår i alla typer av utbildningar, varför tillgången till datorer och datorsalar är ett generellt behov som inte är avgränsat till vissa områden.

Den utveckling som beskrivits innebär framför allt att gränserna mellan traditionella föreläsningssämen och mer resurskrävande ämnen luckras upp. Utvecklingen har medfört ett ökat behov av undervisning eller övningar med lärarstöd i små grupper.

## **Översyn av per capita-ersättningarna**

Flertalet lärosäten lyfter av ett belopp för lokaler och gemensamma funktioner, från det samlade anslaget, innan resurserna fördelas internt. De vanligaste interna omfördelningarna av resurser för verksamhet, exklusive lokaler

och gemensamma funktioner, görs *till* det humanistiska området, och mera specifikt till språkutbildningar. Motiven för detta är att inslagen av färdighetsträning och övningar i språklaboratorier och mindre grupper är särskilt viktiga inom språkutbildningarna.

## **Förslag:**

### ***Återställd bastilldelning***

Högskoleverket föreslår att ersättningsbeloppen till de utbildningsområden som har de lägsta per capita-ersättningarna (de humanistiska, samhällsvetenskapliga, juridiska och teologiska utbildningsområdena) återställs till den ursprungliga nivå som gällde vid införandet av resurstilldelningssystemet.

För att finansiera detta föreslås minskad per capita-tilldelning till övriga utbildningsområden, med undantag för de konstnärliga och idrottsliga utbildningsområdena.

### ***Ökad tilldelning till det humanistiska utbildningsområdet***

Högskoleverket föreslår att det humanistiska utbildningsområdet, utöver justeringen för att återställa basnivån, ges en ytterligare förstärkning för att möjliggöra en högre ersättning till språkutbildningar.

För att finansiera detta föreslås minskade per capita-tilldelningar till övriga utbildningsområden, med undantag för områden som erhåller bastilldelning och de konstnärliga och idrottsliga utbildningsområdena.

### ***Överväga utbildningsområden som indelningsgrund för resurstilldelning***

Högskoleverket föreslår att en översyn bör göras inför nästa treårsperiod av huruvida utbildningsområden är den lämpligaste indelningsgrunden för resurstilldelning.

## **Förskjutning i utbildningsutbudet**

Högskoleverket skall också enligt uppdraget följa upp huruvida utbildningsutbudet förskjutits från vissa typer av ämnesområden och kurser vars kostnader är relativt höga till andra ämnesområden och kurser. Sådana förskjutningar har enligt uppgift från lärosätena inte skett.

## Missgynnade utbildningar

Om det med missgynnade utbildningar avses att sådana utbildningar inte erhåller "tillräckliga" resurser, är det enligt verkets uppfattning inte möjligt att avgöra huruvida vissa utbildningar missgynnas i det befintliga systemet, eftersom respektive lärosäte beslutar om vilka resurser olika utbildningar kan disponera. Däremot kan systemet innebära att *vissa lärosäten* missgynnas. Verket redovisar några exempel på lärosäten som enligt verkets uppfattning missgynnas av den nuvarande ordningen samt lämnar förslag till åtgärder.

## Per capita-kostnader per utbildningsområde som underlag för statsmaktsbeslut

Högskoleverkets har inledningsvis försökt analysera informationsvärdet av uppgifter om kostnader per utbildningsområde. Utgångspunkten för denna analys är att de uppgifter som myndigheter åläggs att redovisa skall ge regeringen relevant information om resultat och effektivitet i verksamheten och utgöra underlag för regeringens överväganden och beslut.

### *Ger uppgifter om kostnader per utbildningsområde jämförbar information?*

Uppgifter om kostnaderna per utbildningsområde är enligt verket inte mer jämförbara mellan lärosäten än kostnadsuppgifter per organisatorisk enhet. För att kunna göra någon meningsfull tolkning och bedömning av huruvida lärosätena lyckats ge "valuta för pengarna" krävs enligt Högskoleverkets mening precisering och karakterisering av varje lärosätes totala kursutbud.

*Ger uppgifter om kostnader per utbildningsområde underlag för beslut om per capita-ersättningarna?* Kostnadsredovisningen är begränsad som informationsbärare. Den ger inte upplysningar om vilka överväganden och motiv som ligger bakom den interna resursfördelningen. Inte heller ger den information om vilken utveckling som skulle vara önskvärd enligt lärosätets mening men som begränsas av de gällande per capita-ersättningarna och därmed eventuellt inte alls har kunnat genomföras.

Högskoleverket har mot denna bakgrund inte funnit det meningsfullt att kräva att något lärosäte skulle lägga om redovisningen under budgetåret 1995/96 för att genomföra en fullständig återredovisning av kostnaderna i förhållande till per capita-ersättningarnas storlek per utbildningsområde.

Högskoleverket kartläggningen har visat att ytterst få lärosäten har gjort eller gör uppföljning av kostnader per utbildningsområde. Lärosätena framförde vid besöken att de för sin interna uppföljnings skull inte har anledning att följa upp kostnader per utbildningsområde. De interna uppföljningssystemen utgår ifrån den interna organisationen dvs. från indelningen i fakulteter, institutioner, arbetsenheter och motsvarande.

På institutionsnivå är det inte nödvändigt och i många fall inte heller lämpligt att ställa kostnaderna för en enskild kurs i förhållande till de intäkter denna ger till lärosätet. Genom uppföljning av kostnader per utbildningsområde på institutionsnivå riskerar man en ytterligare fokusering kring statsmakternas ersättningsbelopp och svårigheter att internt prioritera kurser som är mer resurskrävande än genomsnittet.

#### **Förslag till återredovisningssystem**

Högskoleverket förslår en återredovisning till statsmakterna bestående av den genomsnittliga kostnaden per helårsstudent kompletterad med nyckeltal som beskriver lärosätets utbildningsprofil samt andra uppgifter av intresse.

#### **Underlag för överväganden om per capita-ersättningarnas storlek**

För att i framtiden inhämta beslutsunderlag om per capita-ersättningarnas storlek anser Högskoleverket att fördjupad budgetdialog är den bästa metoden



# Missiv

Regeringen  
Utbildningsdepartementet



Birger Jarlsgatan 43  
Box 7851, SE-103 99 Stockholm  
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00  
Fax: +46 8 453 70 50

Avdelningen för utvärdering  
och kvalitetsarbete  
Carin Callerholm

MISSIVBREV  
1997-06-23  
Reg.nr 60-2999-96

## Uppföljning av resurstilldelningssystemet

Regeringen har genom beslut den 12 september 1996 uppdragit åt Högskoleverket att följa upp resurstilldelningssystemet för den grundläggande högskoleutbildningen (dnr U96/244, 1302, 1605, 1618, 2647/UH).

I enlighet med uppdraget lämnade Högskoleverket i mars 1997 en lägesrapport (bilaga 1). Härmed slutredovisas uppdraget.

I arbetet med uppdraget har deltagit Lena Eriksson och Carin Callerholm, ansvariga för projektet. Vidare har direktör Sonja Dahl deltagit i det inledande arbetet.

Samråd har skett med Statens lokalförsörjningsverk och Riksrevisionsverket (RRV). Statens lokalförsörjningsverk har inga synpunkter att anföra vad gäller behandlingen av kostnader för lokalhyror och lokalförsörjningsfrågor i rapporten. Samrådsyttrande från RRV bifogas rapporten (bilaga 2).

I den slutliga versionen av rapporten har Högskoleverket med anledning av RRV:s samrådsyttrande gjort vissa förtydliganden i avsnitt 8.1 och avsnitt 8.2. Detta förändrar dock inte det faktum att RRV och verket har olika uppfattningar om värdet av kostnadsuppföljning per utbildningsområde.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av projektansvarige Carin Callerholm i närvaro av avdelningscheferna Ann Fritzell, Finn Hedvall, Hans Jalling, Torsten Kälvmemark, Frank Nordberg och Inger Rydén Bergendahl.

Agneta Bladh

Carin Callerholm

Kopia till: Finansdepartementet  
Riksrevisionsverket  
Statens lokalförsörjningsverk  
Universitet och högskolor  
Sveriges Förenade Studentkårer

# 1 Inledning

Regeringen uppdrog i september 1996 åt Högskoleverket

”att följa upp resurstilldelningssystemet för den grundläggande högskoleutbildningen. Uppföljningen skall avgränsas till en översyn av dels nivåerna för per capita-ersättningen för olika utbildningsområden, dels om utbildningsutbudet förskjutits från vissa typer av ämnesområden och kurser vars kostnader är relativt höga till andra ämnesområden och kurser. I uppdraget ingår att klargöra huruvida vissa utbildningar missgynnas i det befintliga systemet.

Högskoleverket skall föreslå vilka justeringar i resurstilldelningssystemet som kan behöva vidtagas. Högskoleverkets uppföljning förutsätts innefatta överväganden av universitetens och högskolornas synpunkter. De förslag som Högskoleverket lämnar får inte innebära att det totala resursbehovet ökar jämfört med nuvarande system.

I uppdraget ingår att utarbeta ett återredovisningssystem för universitet och högskolor samt att redovisa en metod för att regelbundet följa upp de faktiska kostnaderna i förhållande till per capita-ersättningen. I detta arbete bör den metod prövas som Högskoleverket och RRV har redovisat i sin gemensamma rapport Redovisning vid universitet och högskolor (Reg.nr 60-660-96).

En skriftlig lägesrapport av uppdraget skall lämnas till regeringen den 14 mars 1997. Uppdraget skall slutredovisas till regeringen senast den 30 juni 1997.”

Uppdraget består således av fyra delar:

- per capita-ersättningarnas belopp
- eventuella förändringar i utbildningsutbudet som gjorts av kostnadsskäl
- resurstilldelningssystemets eventuella negativa konsekvenser för någon eller några särskilda utbildningar
- redovisa en metod för att regelbundet följa upp de faktiska kostnaderna i förhållande till per capita-ersättningen samt utarbeta ett återredovisningssystem för universitet och högskolor.

Högskoleverket lämnade en lägesrapport till regeringen den 17 mars 1997 (bilaga 1).

## 2 Genomförande

I lägesrapporten redovisades på vilket sätt Högskoleverket har valt att genomföra uppdraget. Av lägesrapporten framgick dels att lärosätenas spontana synpunkter på uppdragets olika frågeställningar inhämtats skriftligt, dels att samtliga lärosäten som omfattas av resurstilldelningssystemet skulle besökas. Därutöver angavs i lägesrapporten att verket avsåg att analysera det material avseende kursutbudet vid universitet och högskolor som inhämtats av Statistiska centralbyrån för att kunna redovisa sådana förändringar i kursutbudet under läsåren 1993/94–1995/96 som har relevans för frågeställningarna i uppdraget.

Samtliga universitet och högskolor som omfattas av resurstilldelningssystemet har besökts och vid besöken har Högskoleverket inhämtat faktauppgifter, synpunkter och erfarenheter som har varit väsentliga för att besvara de frågeställningar som anges i uppdraget. En tjänsteman från Statens lokalförsvörningsverk har deltagit i ett flertal av dessa besök.

I enlighet med vad som angavs i lägesrapporten sändes ett antal fasta frågor ut till lärosätena inför besöken. Dessa frågor har sedan gått igenom under besöken. I anslutning till denna genomgång har många synpunkter framförts som belyser den utveckling i olika avseende som sker inom den högre utbildningen och som på olika sätt har koppling till resurstilldelningen. Som bakgrund till redovisningen av uppdragets frågeställningar ges därför en allmän beskrivning utifrån vad som framkommit vid Högskoleverkets besök vid lärosätena i avsnitt 4 *Generella iakttagelser och utvecklingstendenser*.

Samråd med RRV har skett dels vid uppläggnngen av arbetet, dels före avlämnandet av denna rapport.

### 3 Utgångspunkter för Högskoleverkets uppföljning av resurstilldelningssystemet

I Högskoleverkets lägesrapport, daterad 1997-03-14, angavs att verket inledde arbetet med uppdraget genom att uppdra åt direktör Sonja Dahl att i särskild ordning analysera och diskutera innebörden av de frågor som ingår i regeringsuppdraget. Nedan redovisas verkets utgångspunkter för översynen av per capita-ersättningarna utifrån denna analys och diskussion. Motsvarande redovisning lämnades också i lägesrapporten.

Resurserna för universitet och högskolor är "historiskt framvuxna". Per capita-ersättningarna bygger på den totala resursnivå som under lång tid vuxit fram genom statsmakternas successivt uppbyggda medelsanvisningar till grundutbildningen vid universitet och högskolor. Vid övergången till det nya resurstilldelningssystemet var den befintliga resurssituationen utgångspunkten. Inför reformen gjordes endast korrigeringar i medelstillelningen till de humanistiska, samhällsvetenskapliga, juridiska och teologiska utbildningsområdena med utgångspunkt i förslag från Högskoleutredningen (dir 1989:7).

Enligt verkets mening är det inte möjligt att "objektivt" fastställa hur mycket som totalt sett bör avsättas för högre utbildning eller hur mycket olika utbildningar bör få eller "måste" kosta. Detta framhölls också av Högskoleutredningen som i början av 1990-talet utredde resurserna för olika svenska högskoleutbildningar: "Redan inledningsvis måste det konstateras att den uppgift utredningen fått sig ålagd – att på pedagogiska grunder definiera det relativa resursbehovet för olika ämnesområden inom den högre utbildningen – i princip inte har någon lösning. Att på något objektivt sätt fastställa den optimala omfattningen av lärarstödet i olika utbildningar är inte möjligt. Varken den pedagogiska forskningen eller det empiriska material som föreligger ger någon egentlig vägledning för detta." (SOU 1992:44, *Resurser för högskolans grundutbildning*, s. 7)

Resurserna för svensk högskoleutbildning kan naturligtvis jämföras med insatserna i andra länder. Men inte heller så är det möjligt att få fram någon entydig bedömning av situationen i Sverige eller någon "sanning" i fråga om vad olika utbildningar bör tilldelas. Det är knappast så att Sverige har statsfinansiella möjligheter att göra maximala resursinsatser inom varje utbildningsområde. I gengäld finns det säkert många länder där en jämförelse skulle innebära att de svenska utbildningsresurserna framstår som synnerligen omfattande. Kort sagt: vilket resultat man får beror på vad man jämför med.

Varken pedagogiska bedömningar eller internationella jämförelser kan således ge underlag för bestämda slutsatser om hur mycket som bör satsas på utbildning, totalt eller inom olika områden.

Frågorna om resursnivå och fördelningen av resurser är inte specifika för det nuvarande per capita-tilldelningssystemet. Hur stora resurser som bör ställas till förfogande för den högre utbildningen och hur dessa resurser bör fördelas mellan olika utbildningar är bedömningar som måste göras oavsett formen för att anvisa medel till högskoleutbildningar. Även i det gamla anslagssystemet var detta kärnfrågor, även om de där uttrycktes i termer av anslag och anslagsposter och inte som nu i enhetliga belopp för capita-ersättningar och takbelopp per lärosäte.

Per capita-ersättningarna skiljer sig dock i viktiga avseenden från anslagstilldelningen i tidigare anslagssystem.

*Universitet och högskolor behöver inte fördela sina resurser så att de motsvarar ersättningarna för olika utbildningsområden.* En avgörande skillnad mellan det nuvarande systemet och det tidigare är att varje universitet och högskola förfogar över *ettsamlat* anslag för den grundläggande högskoleutbildningen.

*Resurstilldelningssystemet avser statsmakternas resurstilldelning till universitet och högskolor.* "Det ankommer sedan på respektive styrelse att besluta om hur de tilldelade medlen fördelas och används internt för att fullgöra utbildningsuppdraget. Ansvar för kvaliteten i verksamheten måste vara vägledande för de fördelningsprinciper som universiteten och högskolorna tillämpar internt." (prop. 1992/93:169 *Högre utbildning för ökad kompetens*, s. 17). Att lärosätenas ledningar måste kunna fatta beslut om omfördelningar av

resurser så att angelägna utbildningar och angelägen forskning stärks framhålls särskilt av regeringen i den proposition om Högskolans ledning, lärare och organisation (prop. 1996/97:141) som nyligen överlämnats till riksdagen.

Lärosätena behöver inte heller ha faktiska kostnader som motsvarar den sammanlagda ersättningen för grundutbildningen för att få ut densamma.

## 4 Generella iakttagelser och utvecklingstendenser

### 4.1 Utbildningsområden

Grundprinciperna i resurstilldelningen är att helårsstudenter och helårsprestationer inom olika utbildningsområden ersätts med olika belopp. Till grund för ersättningsbeloppens storlek inom utbildningsområdena humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi låg de beräkningar av en "basnivå" som Högskoleutredningen (dir 1989:7) hade föreslagit. "Basnivån" var enligt Högskoleutredningen "en lägsta nivå av lärarstöd och resurser i övrigt som inte bör underskridas om man skall kunna bedriva meningsfull utbildning på högskolenivå." (*Resurser för högskolans grundutbildning*. SOU 1992:44, sid. 49). De beräknade resurserna för denna basnivå innebar 6 timmars lektionsundervisning och 3 timmars gruppundervisning (gruppstorlek: 15 studenter) per vecka. Högskoleutredningen föreslog att basnivån skulle tillämpas för juridisk, humanistisk och religionsvetenskaplig utbildning.

Vid införandet av det nuvarande resurstilldelningssystemet fördes även samhällsvetenskaplig utbildning till samma grupp.

I anslutning till besöken vid lärosätena har det framförts, framför allt från företrädare för fakulteter respektive institutioner inom de samhällsvetenskapliga och humanistiska områdena, att utbildning som traditionellt givits enbart som lärarledd undervisning i större grupper nu också har andra undervisningsformer. Såväl inom samhällsvetenskap som humaniora (särskilt språkutbildningar) är inslagen av färdighetsträning och laborationsliknande övningar vanliga. Ofta hänvisas till yrkeslivets krav som en orsak till denna utveckling.

En annan mycket påtaglig utveckling är att användningen av datorer numera ingår i alla typer av utbildningar, varför tillgången till datorer och datorsalar är ett generellt behov som inte är avgränsat till vissa områden.

Förändringar i undervisningsmetoder, t.ex. införande av problembaserat lärande, är inte avgränsade till något specifikt utbildningsområde.



Internationaliseringen, i form av studentutbyte men framför allt i form av utlandsförlagd utbildning, förekommer också inom de flesta utbildningsområdena.

Alla dessa moment är resurskrävande, vilket naturligtvis har påpekats vid lärosätesbesöken. Den utveckling som beskrivits innebär framför allt att gränserna mellan traditionella föreläsningssämenen och mer resurskrävande ämnen luckras upp. Under besöken har ofta framhållits att de moment som betingar de högre ersättningsbeloppen inom naturvetenskap och teknik, nämligen laborationer, övningar i mindre grupper och handledning numera även förekommer i större eller mindre utsträckning inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena.

Vidare har också påpekats att det förhållande att resurstilldelningen baseras på utbildningsområden i sig verkar konserverande. Utbildningsområdena avspeglar i stort den traditionella fakultetsindelningen. Eftersom per capita-ersättningarna inom de olika utbildningsområdena/fakultetsområdena är historiskt betingade (med undantag för förstärkningen av per capita-ersättningen till de humanistiska, juridiska, teologiska och samhällsvetenskapliga områdena) motverkas förändringar och utveckling framför allt inom de områden som har den lägsta per capita-tilldelningen.

#### **4.2 Mindre grupper**

Den utveckling som beskrivits ovan har medfört ett ökat behov av undervisning eller övningar med lärarstöd i små grupper. Införandet av magisterexamen från 1 juli 1993 och framför allt att de mindre och medelstora högskolorna erhåller magisterexamensrätt i fler och fler ämnen medför också att antalet kurser som ges i mindre grupper ökar. Särskilt vid många mindre och medelstora högskolor är grupperna inom kandidat- och magisterkurser små.

#### **4.3 Kursklassificering**

Redan vid övergången till det nya resurstilldelningssystemet fanns det kurser som inte kunde hänföras till endast ett utbildningsområde. Det tydligaste exemplet på sådana kurser var kurser inom olika lärarutbildningsprogram. Utvecklingen mot tvärvetenskapliga program och kurser samt nya ämnen som inte naturligt hör hemma inom ett specifikt utbildningsområde har lett till att fler och fler kurser klassificeras på mer än ett utbildningsområde.

Många lärosäten har pekat på problemen kring kursklassificering. Man efterlyser anvisningar eller klara riktlinjer för hur kursklassificeringen bör ske. Från att inledningsvis när resurstilldelningssystemet infördes ha utgått från kursernas ämnesmässiga tillhörighet har det skett en gradvis förskjutning i uppfattningen vid ett antal lärosäten, där man numera istället utgår från undervisningsmetoder och hur resurskrävande en kurs är. Detta innebär att kurser som i ämnesmässig bemärkelse skulle anses tillhöra t.ex. det samhällsvetenskapliga området, har omklassificeras till t.ex. naturvetenskap på grund av inslag av laborationer eller annan färdighetsträning.

Under den första treårsperioden innebar statsmakternas styrning i form av utbildningsuppdrag att det i uppdraget angavs ett högsta antal helårsprestationer inom ett utbildningsområde eller en grupp av utbildningsområden som kunde ge ersättning. Statsmakternas styrning begränsades således till vad som kunde *ge ersättning*, och då var det naturligt att ange detta per utbildningsområde, eftersom resurstilldelningen baseras på indelning i utbildningsområden.

Inför den nu påbörjade treårsperioden har utbildningsuppdragen förändrats så att det i uppdragen t.ex. anges mål för ett minsta antal helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena. Detta innebär att utbildningsområden har blivit en indelningsgrund för styrning av *inriktningen av verksamheten*, inte endast en grund för resurstilldelning.

Om lärosätena omklassificerar kurser i enlighet med vad som sagts ovan medför omklassificeringen att redovisat antal helårsstudenter per utbildningsområde förändras trots att någon innehållsmässig förskjutning av utbildningsutbudet inte har skett.

#### 4.4 Kostnadsutvecklingen

De förändringar som beskrivits av företrädare vid universitet och högskolor och som redovisats ovan har sammantaget inneburit att många kursmoment eller hela kurser blivit mer resurskrävande. Därför har lärosätena samtidigt minskat resursinsatsen för andra kurser genom att framför allt öka gruppstorlekarna särskilt i de grundläggande kurserna (A- och B-nivå) samt minska antalet undervisningstimmar per vecka. Många har särskilt påpekat att antalet laborationstimmar inom ingenjörsutbildningarna har reducerats.

Därtill kommer att lärosätena tillfälligt haft en gynnsam ekonomisk situation på grund av expansionen av grundutbildningen. Denna har medfört ökade intäkter samtidigt som kostnadsutvecklingen totalt sett inte varit lika snabb. Dock påpekar många att kostnadsutvecklingen nu har kommit ikapp och man befarar därmed ekonomiska problem.

## 5 Översyn av per capita-ersättningarna

### 5.1 Den interna fördelningen av resurser inom universitet och högskolor

I regeringsuppdraget anges som skäl för översynen av per capita-ersättningarna att "De senaste årens utveckling kan ha inneburit förändringar inom vissa ämnen eller utbildningar som bl.a. bör påverka per capita-ersättningarna för olika utbildningar."

Detta skäl antyder en önskan hos statsmakterna att anpassa per capita-ersättningarna med anledning av förändringar i undervisningsmetoder eller på annat sätt som sker i grundutbildningen.

Högskoleverkets översyn av per capita-ersättningarna har framför allt koncentrerats på en kartläggning av hur resurserna för grundutbildningen fördelas internt och i vilken omfattning omfördelningar mellan utbildningsområden görs i den interna resursfördelningen i förhållande till de ersättningsbelopp som lärosätena erhåller från statsmakterna.

Syftet med denna kartläggning har varit att identifiera eventuella systematiska omfördelningar *till* något eller några utbildningsområden och *från* något eller några utbildningsområden samt *motiven* för detta.

Det är framför allt i anslutning till denna kartläggning som de synpunkter framkommit som redovisats i kapitel 4. I denna kartläggning har inte enbart omfördelningar samt motiven för dessa framkommit, utan även vilka omfördelningar man skulle vilja göra, om detta varit möjligt. Sälunda har samtalen vid besöken givit information om såväl *pågående* som *önskvärda* förändringar i olika utbildningar.

Av samtliga berörda lärosäten (i denna redovisning exkluderas de konstnärliga högskolorna och Idrottshögskolan i Stockholm samt Högskoleutbildning på Gotland) tillämpar alla utom tre någon form av per capitabelopp internt. Detta görs på olika sätt; antingen så att fakulteternas/institutionernas

tilldelning av resurser blir direkt beroende av redovisat antal helårsstudenter och helårsprestationer (vid några lärosäten endast helårsprestationer) med tillämpning av de interna per capitabeloppen, eller så att de interna per capitabeloppen endast används som beräkningsunderlag för att fastställa en resursram för respektive fakultet/institution.

Flertalet lärosäten lyfter av ett belopp från grundutbildningsanslaget för lokaler och gemensamma funktioner innan de interna per capitabeloppen fastställs. Förändringar i såväl principer som per capitabelopp har gjorts vid många lärosäten sedan resurstilldelningssystemet infördes. För budgetåret 1997 tillämpar sju lärosäten interna per capitabelopp utan centrala avdrag.

Det har för flertalet lärosäten inte varit möjligt att avgöra hur den interna resursfördelningen förhåller sig till statsmakternas per capita-ersättningar i sin helhet, eftersom de lärosäten som lyfter av ett belopp för lokaler och gemensamma funktioner av naturliga skäl inte kan besvara frågan hur hyreskostnader och kostnader för gemensamma funktioner förhåller sig till per capita-ersättningarna från statsmakterna. Den redovisning som ges nedan avser därför i de flesta fall interna omfördelningar av resurser för verksamheten exkl. lokaler och gemensamma funktioner dvs. vid flertalet lärosäten cirka 50 procent av anslagsmedlen. I avsnitt 5.3 redovisas hur lokalkostnaderna hanteras vid lärosätena.

Det har inte heller alltid varit möjligt att exakt fastställa hur de interna per capita-beloppen förhåller sig till de som gäller från statsmakterna på grund av att de interna per capitabeloppen ofta bestäms utifrån en annan indelningsgrund än utbildningsområden, t.ex. organisatorisk indelning.

## **5.2 Interna omfördelningar av resurser i förhållande till per capita-ersättningarna från statsmakterna**

Med ovan angivna restriktioner kan följande interna fördelningar av resurser för verksamheten, exklusive resurser för lokaler och gemensamma funktioner, i förhållande till per capita-ersättningarna från statsmakterna redovisas. Omfördelningarna kan avspeglas direkt i de interna per capitabeloppen eller genom att styrelsen beslutar att tilldela någon specifik utbildning eller grupp av utbildningar en särskild förstärkning som finansieras från de avsättningar som görs för gemensamma ändamål. Omfördelningar kan också ske genom att de olika utbildningsområdena bidrar med olika stor

procentuell avsättning till gemensamma funktioner. Därtill kommer de omfördelningar som görs vid de lärosäten som inte alls tillämpar per capitabelopp internt.

Av de 26 lärosäten som omfattas av denna kartläggning är 3 fackhögskolor (KTH; CTH och KI) som har relativt små möjligheter till omfördelningar mellan olika utbildningsområden. Av resterande 23 lärosäten görs interna omfördelningar på något sätt i förhållande till de "centrala" per capitaersättningarna vid samtliga lärosäten utom ett.

Omfördelningar *till* olika utbildningsområden görs på följande sätt:

- Till humanistiskt område: 20 lärosäten varav 11 särskilt till språkutbildningar.
- Till samhällsvetenskapligt område: 10 lärosäten.
- Till juridiskt område: 8 lärosäten.
- Till naturvetenskapligt område: 4 lärosäten
- Till tekniskt område: 3 lärosäten.
- Till området musik: 2 lärosäten.

Vad gäller övriga utbildningsområden görs endast omfördelningar vid något enstaka lärosäte.

Omfördelningar *från* olika utbildningsområden görs på följande sätt:

- Från naturvetenskapligt område: 8 lärosäten.
- Från tekniskt område: 8 lärosäten.
- Från samhällsvetenskapligt område: 4 lärosäten.
- Från juridiskt område: 2 lärosäten.
- Från undervisningsområdet: 4 lärosäten.
- Från utbildningsområdet övrigt: 2 lärosäten.
- Från medicinskt område: 1 lärosäte.

Därtill har 4 lärosäten uppgivit att omfördelning görs från alla andra områden än det eller de som omfördelningen görs till.

Resultatet av kartläggningen ger en mer samstämmig bild vad gäller omfördelningar *till* vissa områden än *från* vissa områden.

Den vanligaste omfördelningen är, som framgår av resultaten, till det humanistiska området, och mera specifikt till språkutbildningar. Motiven

för detta är att inslagen av färdighetsträning och övningar i språklaboratorier och mindre grupper är särskilt viktiga inom språkutbildningarna.

De utvecklingstendenser som beskrivits ovan i kapitel 3 har inneburit att omfördelningar sker till de samhällsvetenskapliga (10 lärosäten) och juridiska (8 lärosäten) områdena. Det är dessa som får de största problemen med en utveckling som innebär ökade resursbehov eftersom det inom dessa områden inte finns några "marginaler". Det har dessutom påpekats från flera lärosäten att ersättningsbeloppen till utbildningsområden som har den lägsta per capita-tilldelningen från statsmakterna numera, på grund av genomförda besparingar, *understiger* den bastilldelning som hade beräknats av Högskoleutredningen.

Omfördelningar till naturvetenskapliga och tekniska områden sker framför allt inom universiteten.

Omfördelning till utbildningsområdet musik kommenteras i **kapitel 7**.

Bilden av *från* vilka utbildningsområden omfördelningar görs är något mer splittrad, även om omfördelningar görs i större utsträckning från de naturvetenskapliga och tekniska områdena än från andra områden. Omfördelningar från dessa områden görs nästan enbart vid de mindre och medelstora högskolorna, vilket ofta motiveras med att skillnaderna i tilldelning mellan å ena sidan de humanistiska, juridiska och samhällsvetenskapliga områdena och å andra sidan de naturvetenskapliga och tekniska områdena är alltför stor i förhållande till de undervisningsinsatser som krävs inom respektive område.

### 5.3 Lokaler

Den interna budgeteringen av resurser till lokaler vid universiteten och högskolorna sker inte på likartat sätt. Den följer inte, med något undantag, sådana aktivitetsrelaterade mått som kan jämföras med den tidigare särredovisade "hyrespengen" inom ersättningsbeloppen för helårsstudenter. Sju lärosäten tillämpar vid den interna resursfördelningen per capita-ersättningar som i någon form inkluderar ersättning för hyror. Samma belopp som anges i regleringsbrevet tillämpas vid ett universitet. Övriga lärosäten lyfter av en summa av grundutbildningsanslaget för hyror och andra gemensamma funktioner innan fördelningen av resterande medel

sker. Fem av dessa lärosäten fördelar hyresmedlen vidare till nästa nivå. Vid sammanlagt tolv lärosäten sker således en fördelning av hyresmedel, inom per capita-ersättningar eller på annat sätt, till den lägsta nivån internt. Vid övriga lärosäten ingår inte hyror i de interna enheternas budget.

När det gäller fördelningen mellan lokalkostnader och övriga kostnadslag har lokalkostnadernas andel ökat vid några lärosäten som en följd av tidigare riksdagsbeslut om nya lokaler. Inget lärosäte har ännu ökat lokalkostnadernas andel av de totala kostnaderna genom egna beslut. Däremot förutser några en viss, ibland temporär, ökning av andelen om några år till följd av att localsituationen behöver förbättras som en följd av expansionen av grundutbildningen.

Den tidigare nämnda basnivån enligt Högskoleutredningen låg till grund också för den "hyrespeng" som inkluderades i per capita-ersättningen för helårsstudenter. Det är uppenbart att de intäkter "hyrespengen" medfört varit styrande för lärosätenas ställningstagande i lokalfrågor.

Den utveckling av verksamheten som beskrivits i kapitel 4 innebär att skillnaden mellan utbildningsområdena kommer att minska även när det gäller resurser för lokaler. Detta stödjer de iakttagelser som gjorts vad gäller omfördelning mellan utbildningsområdena av resurser för verksamheten.

## 5.4 Förslag

### a) Återställd bastilldelning

Högskoleverket föreslår att ersättningsbeloppen till de utbildningsområden som har den lägsta per capita-ersättningarna återställs till den ursprungliga nivån som gällde vid införandet av resurstilldelningssystemet.

För att finansiera detta föreslås minskade per capita-tilldelningar till övriga utbildningsområden, med undantag för de konstnärliga och idrottsliga utbildningsområdena.

### *Motivering*

Högskoleverket anser, i likhet med vad som framförts från flera lärosäten, att den bastilldelning som vid införandet av resurstilldelningssystemet beslutades för de humanistiska, samhällsvetenskapliga, juridiska och teologiska



utbildningsområdena inte bör underskridas. Därför bör ersättningsbeloppen till dessa områden återställas till den ursprungliga nivån, vilket innebär en ökning av dessa per capita-ersättningar med 7,9 procent eller 1 053 kronor per helårsstudent och 1 102 kronor per helårsprestation (i 1997 års prisläge).

Till skillnad från ersättningsbeloppen till övriga utbildningsområden vilka är historiskt betingade, är ersättningsbeloppen till de humanistiska, samhällsvetenskapliga, juridiska och teologiska utbildningsområdena beräknade i enlighet med vad som beskrivits i avsnittet 4.1. Verket anser att denna bastilldelning under alla omständigheter bör betraktas som en miniminivå eller som Högskoleutredningen anförde "en lägsta nivå av lärarstöd och resurser i övrigt *som inte bör underskridas* om man skall kunna bedriva meningsfull utbildning på högskolenivå." (vår kursivering).

Därtill kommer att de omfördelningar som redovisats från universitet och högskolor tydligt visar att det internt i stor utsträckning görs omfördelningar av resurser till dessa utbildningsområden.

Ytterligare en anledning till att verket anser att denna justering bör göras är att de generella utvecklingstendenser som redovisats i kapitel 4 också talar för att göra denna justering.

Verket har inte funnit något entydigt mönster vad gäller områden som resurser omfördelas *från* internt, och har i övrigt inte kunnat finna några direkta motiv som redovisats från lärosätena vad gäller minskade per capita-ersättningar till något utbildningsområde. Därför föreslår verket, för att finansiera den föreslagna justeringen av basersättningen, att övriga per capita-ersättningar reduceras med 3,3 procent. Denna beräkning utgår från att de konstnärliga och idrottsliga utbildningsområdena undantas från reduktionen på grund av de negativa effekter detta kan få på dessa utbildningar samt att resurserna till de konstnärliga utbildningarna totalt sett är små, varför en reduktion ger litet tillskott till omfördelningen.

### **Konsekvenser**

Den föreslagna minskningen av per capita-ersättningarna till övriga utbildningsområden om sammanlagt 4,3 procent medför – förutsatt oförändrad studentvolym – framför allt konsekvenser för fackhögskolorna Kungl. Tekniska högskolan, Chalmers tekniska högskola AB samt Karolinska institutet. För lärosäten med ett differentierat utbud bör de föreslagna

justeringarna av per capita-ersättningarna inte innebära så stora förändringar vad gäller de samlade anslagsintäkterna.

#### **b) Ökad tilldelning till det humanistiska utbildningsområdet**

Högskoleverket föreslår att det humanistiska utbildningsområdet, utöver justeringen för att återställa basnivån, ges en ytterligare förstärkning för att möjliggöra en högre ersättning till språkutbildningar.

För att finansiera detta föreslås minskade per capita-tilldelningar till övriga utbildningsområden, med undantag för områden som erhåller bastilldelning och de konstnärliga och idrottsliga utbildningsområdena.

#### ***Motivering***

Av redovisningen ovan framgår att så gott som samtliga lärosäten gör interna omfördelningar till antingen det humanistiska utbildningsområdet i sin helhet eller specifikt till språkutbildningar. Motiveringarna framgår av beskrivningen i avsnitt 5.2.

Verket anser inte att en särskild "språkersättning" skall tillämpas eftersom nuvarande system bygger på utbildningsområden som indelningsgrund för resurstilldelning. Verket föreslår en förstärkning av per capita-ersättningarna till det humanistiska området med 1 000 kronor per helårsstudent och 1 000 kronor per helårsprestation. Eftersom språkutbildningarna utgör cirka 60 procent av utbildningarna inom det humanistiska området innebär den föreslagna per capita-tilldelningen till det humanistiska området ger utrymme för en resursförstärkning med cirka 3 000 kronor per språkstudent.

För att finansiera den föreslagna förstärkningen föreslås att ersättningsbeloppen till övriga områden utom de som erhåller bastilldelning reduceras med 1 procent.

Den föreslagna justeringen av basnivån och förstärkningen av per capita-ersättningarna till det humanistiska området innebär att ersättningsbeloppen till det humanistiska området ökar med cirka 15 procent i förhållande till de ersättningsbelopp som gäller för budgetåret 1997.

Beräkningar av nya ersättningsbelopp för samtliga berörda utbildningsområden i enlighet med verkets förslag framgår av bilaga 3.

### c) Överväga utbildningsområden som indelningsgrund för resurstilldelning

Högskoleverket föreslår att en översyn bör göras inför nästa treårsperiod av huruvida utbildningsområden är den lämpligaste indelningsgrunden för resurstilldelning.

#### **Motivering**

Flera lärosäten har för den *internafördelningen* av resurser infört system som innebär att kurser delas in i kategorier utifrån pedagogiska behov, fördjupningsnivåer, utrustningsbehov eller annat som inte är direkt kopplade till kursernas tillhörighet till utbildningsområde. Sådana interna system har utvecklats just på grund av att man funnit att utbildningsområden inte är den bästa indelningsgrunden för resursfördelning.

I kapitel 4 har verket återgivit de utvecklingstendenser som redovisats av universitet och högskolor vid besöken. Av denna redovisning framgår att den generella utveckling inom den högre utbildningen under de senaste åren inte direkt har haft kopplingar till de olika utbildningsområdena, samt att gränserna mellan dessa tycks bli mindre skarpa.

Den utveckling som beskrivits innebär att gränserna mellan traditionella föreläsningämnen och mer resurskrävande ämnen luckras upp. De moment som betingar de högre ersättningsbeloppen inom naturvetenskap och teknik, nämligen laborationer, övningar i mindre grupper och handledning förekommer i större eller mindre utsträckning även inom t.ex. de humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena.

Om utbildningsområden som indelningsgrund för resurstilldelning förhindrar den pedagogiska utvecklingen och förnyelse i undervisningsmetoder är det rimligt att överväga denna indelningsgrund. Den förskjutning i uppfattningen om vad som bör avgöra kursernas klassificering på utbildningsområden pekar också på behovet av en översyn.

Det förhållande att utbildningsområden har blivit en indelningsgrund för statsmakternas *styrning av verksamheten* förstärker verkets uppfattning att utbildningsområden bör ersättas av någon annan indelningsgrund vad gäller *resurstilldelningen*. Detta innebär inte att ett nytt resurstilldelningssystem behöver utvecklas, utan snarare att per capita-tilldelningen baseras på grad av resursinsats i stället för ämnestillhörighet.

## 6 Förskjutning i utbildningsutbudet

I regeringsuppdraget anges att Högskoleverket skall följa upp huruvida utbildningsutbudet förskjutits från vissa typer av ämnesområden och kurser vars kostnader är relativt höga till andra ämnesområden och kurser. Verket har inte kunnat finna någon annan metod att belysa denna frågeställning än att ställa frågan direkt till universitetet och högskolorna vid besöken.

Verket har utgått från att frågeställningen avser förskjutning i utbildningsutbudet *inom* de olika utbildningsområdena, eftersom förskjutningar i utbudet *mellan* utbildningsområden rapporteras årligen till regeringen i årsredovisningen.

När verket har ställt frågan till de olika lärosätena om förskjutningar i utbildningsutbudet har dessa i de flesta fall angivit att förskjutning i utbildningsutbudet snarare skett *till* mer resurskrävande kurser. Framför allt har lärosätena framhållit att ökningen av kurser på kandidat- och magisternivå har ökat. Dessa kurser är generellt mer resurskrävande per student eftersom grupperna är mindre och betydande handledarinsatser krävs för uppsatsarbetet.

Den utveckling som beskrivits i kapitel 4 har också inneburit att många kurser i sig blivit mer resurskrävande. Härmed menas inte en förskjutning i själva utbildningsutbudet, utan att förändringar i undervisningsmetoder och större behov av utrustning (framför allt datorer) har medfört att samma kurser blivit mer resurskrävande.

## 7 Missgynnade utbildningar

Alltsedan resurstilldelningssystemet infördes har det framförts från universitet och högskolor att systemet missgynnar sådana kurser som främst vänder sig till vuxna som vill fortbilda eller vidareutbilda sig. Orsaken till att sådana kurser anses missgynnade av resurstilldelningssystemet är att studerande som läser en enstaka kurs för att fortbilda sig mest är intresserad av innehållet i kursen, men mindre angelägen att tentera. Därför är prestationsgraden på denna typ av kurser låg, vilket medför låg prestationsersättning.

När frågan om missgynnade utbildningar har diskuterats vid besöken vid lärosätena har det ofta framförts att kvällskurser, deltidskurser, distanskurser och utlokaliserade kurser i princip missgynnas av resurstilldelningssystemet. De lägre prestationsintäkterna har dock för de flesta universitet och högskolor inte haft någon betydelse, eftersom lärosätena i allmänhet har redovisat fler helårsstudenter och helårsprestationer än vad som kunnat ersättas inom takbeloppen. De lärosäten som uppgivit att de minskat utbudet av sådana kurser har främst gjort det på grund av ökad antagning av ungdomsstudenter, ofta på program. Därmed har utrymmet minskat att anordna enstaka kurser i samma utsträckning som tidigare.

Av det material avseende kursutbudet vid universitet och högskolor som inhämtats av Statistiska centralbyrån framgår att varken andelen kurser som ges i långsammare studietakt eller andelen kvällskurser har minskat under treårsperioden. Andelen kurser på distans har ökat, medan andelen utlokaliserade kurser har minskat under treårsperioden.

I regeringsuppdraget hänvisas till skrivelser som inkommit till regeringen från Samarbetskommittén för socionomutbildning, Psykologlinjens Ämnesråd vid Stockholms universitet och Högskolan i Örebro i vilka har hävdats att "resurstilldelningssystemet orsakar problem för vissa yrkesutbildningar och att utbildningarnas kostnader inte täcks."

Med anledning av denna frågeställning vill verket göra följande kommentar.

Det befintliga systemet avser statsmakternas resurstilldelning till universitet och högskolor. Det ankommer på respektive styrelse att besluta om hur de tilldelade medlen fördelas och används internt för att fullgöra utbildningsuppdraget. Om det med missgynnade utbildningar avses att sådana utbildningar inte erhåller "tillräckliga" resurser, är det inte möjligt att avgöra huruvida vissa utbildningar missgynnas i det befintliga systemet, eftersom respektive lärosäte beslutar om vilka resurser olika utbildningar kan disponera.

Däremot kan systemet innebära att *vissa lärosäten* missgynnas av följande skäl.

Eftersom per capita-ersättningarna från statsmakterna är genomsnittsbelopp för olika utbildningsområden, som vart och ett inrymmer mer eller mindre kostnadskrävande kurser, förutsätts att sammansättningen av de kurser som ges vid ett lärosäte *genomsnittligt* inte är mer resurskrävande än vad ersättningsbeloppen medger. Det är respektive lärosätes ansvar att anpassa sitt utbildningsutbud så att de sammanlagda kostnaderna för utbildningen inte överstiger de samlade intäkterna. Dock förekommer det att vissa lärosäten har betydande inslag av kurser eller någon specifik utbildning som är särskilt resurskrävande som kan anses ha ett samhällsintresse. Exempel på sådana förhållanden är när statsmakterna tidigare har beslutat om att en viss utbildning skall ges vid en högskola, när en viss utbildning finns angiven som ett särskilt åtagande eller när utbildningen har en särskild nationell betydelse. Det är framför allt när sådana utbildningar förekommer vid mindre och medelstora högskolor som hela högskolan kan anses missgynnas. I dessa fall måste lärosätet i den interna resursfördelningen avsätta betydande resurser som endast kan göras på bekostnad av *all* annan utbildning.

När det nuvarande resurstilldelningssystemet infördes angavs i prop. 1992/93:169 att ett universitet eller en högskola, utöver per capita-ersättningarna, kunde tilldelas ersättning för vissa av de särskilda åtaganden som angavs i utbildningsuppdraget. Dock framhölls att sådana särskilda åtaganden borde begränsas.

Det är också enligt verkets uppfattning viktigt att iaktta restriktivitet vad gäller särskild ersättning utöver per capita-tilldelningen till lärosätena. Om ersättning i särskild ordning beslutas i större omfattning urholkas den

grundläggande principen om en enhetlig resurstilldelning och ett ”genomskinligt” system för denna tilldelning.

Verket vill trots denna grunduppfattning redovisa några exempel på lärosäten som enligt verkets uppfattning missgynnas av den nuvarande ordningen samt förslag till åtgärder.

Vid Högskolan i Borås ges textila utbildningar som är unika i landet. Dessa utbildningar fördes successivt in i högskolan med början år 1984. Utbildningarna kan anses ha en stor betydelse för svensk tekoindustri. De textila utbildningarna är mycket resurskrävande såväl vad gäller maskinell utrustning som lokaler. Trots kraftfulla besparingar inom de textila utbildningarna måste högskolan omfördela resurser i stor utsträckning från övriga utbildningar men framför allt från övriga ingenjörutbildningar. Ett av programmen inom de textila utbildningarna är utbildning i textil design. Denna utbildning borde enligt Högscoleverket betraktas som designutbildning i så motto att utbildningsområdet design borde gälla vid avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer.

Högskolan i Kalmar har ett nationellt ansvar avseende den sjöbefälsutbildning som ges vid högskolan. Utbildningen är mycket utrustningskrävande och internationella konventioner ställer höga krav vad gäller färdighetsträning. Högskolan bör tilldelas särskilda resurser (särskilt åtagande) för de extraordinära investeringskostnader som denna utbildning kräver.

Den hushållsvetenskapliga institutionen vid Högskolan i Örebro är lokaliserad till Grythyttan efter särskilt riksdagsbeslut. Restaurangutbildning i Grythyttan anges som särskilt åtagande i högskolans utbildningsuppdrag. Högskolan bör enligt verkets uppfattning tilldelas särskilda resurser för att kompensera för de höga kostnaderna för utbildningen.

För ettämnsläro- och lärutbildning och sedan budgetåret 1995/96 även tvåämnesläro- och lärutbildning inom musik, bild och idrott tillämpas utbildningsområdena musik, design/konst och idrott vid avräkningen av anslag. Verket anser att utbildningsområdet design även borde tillämpas vad gäller slöjd- och lärutbildning, åtminstone slöjdläro- och lärutbildning med inriktning mot trä- och metallslöjd, som vad gäller läro- och lärutbildning, utrustning och färdighetsträning i stor utsträckning liknar bildläro- och lärutbildningen.

Inom kategorin konstnärliga utbildningar är ett av utbildningsområdena *media*. Detta utbildningsområde får för närvarande endast tillämpas för Dramatiska institutets (DI) utbildningar trots att flera lärosäten ger s.k. mediautbildningar. Den typ av mediautbildningar som ges t.ex. vid Högskolan i Kalmar påminner i stor utsträckning om vissa av de utbildningar som ges vid DI. Högskoleverket anser att regeringen borde överväga att utbildningsområdet media får tillämpas vid andra lärosäten än DI, dock med betydligt lägre per capita-tilldelning än vad som nu gäller för mediaområdet. Förutom denna lägre per capita-tilldelningen till mediaområdet bör DI också erhålla ersättning för ytterligare ett eller flera utbildningsområden som endast finns vid DI och vars per capita-tilldelning därmed skulle vara högre än den nuvarande per capita-tilldelningen till utbildningsområdet media.

De föreslagna förändringarna förutsätts finansieras inom de samlade grundutbildningsanslagen om drygt 9 miljarder kronor. I förhållande härtill är de föreslagna resursförstärkningarna av marginell betydelse. Verket gör bedömningen att dessa förslag bör vara möjliga att tillgodose inom ramen för budgetarbetet.

Utöver de skrivelser som redan nämnts i inledningen till detta avsnitt hänvisas i regeringsuppdraget till en skrivelse från Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMS). I anslutning till verkets besök har högskolan framfört att tilldelningen till KMS totalt är för låg för att högskolan skall kunna ge utbildning av tillräckligt god kvalitet. Bland annat har högskolan framhållit att ersättningen till musikområdet medför att studenterna i Sverige får mindre undervisning än vad som gäller på kontinenten.

Högskoleverket kan inte utifrån den uppföljning som genomförts uttala sig om huruvida ersättningsbeloppen till utbildningsområdet musik borde förändras. Av övriga fyra lärosäten som har detta utbildningsområde görs interna omfördelningar till musikområdet vid två lärosäten medan de två övriga inte gör någon sådan omfördelning. För att kunna bedöma huruvida musikutbildningen i Sverige håller en i internationell jämförelse godtagbar standard krävs ett underlag och en bedömning som inte varit möjlig att genomföra inom ramen för detta uppdrag.



# 8 Återredovisningssystem för grundutbildningen och metod för framtida överväganden om per capita-ersättningarnas storlek

## 8.1 Per capita-kostnader per utbildningsområde som underlag för statsmaktsbeslut

Enligt uppdraget skall Högskoleverket utarbeta ett återredovisningssystem för universitet och högskolor samt redovisa en metod för att regelbundet följa upp de faktiska kostnaderna i förhållande till per capita-ersättningen.

Verket har utgått från att uppföljning av kostnader skulle utgöra underlag dels för bedömning av lärosätenas effektivitet, dels för beslut om per capita-ersättningarnas storlek.

I rapporten *Redovisning vid universitet och högskolor* (Högskoleverkets rapportserie 1996:27 R) konstaterade RRV och Högskoleverket att uppgifterna som lärosätena skall redovisa om kostnader, uppdelade på fakultet eller annan motsvarande organisatorisk indelning, inte är *jämförbara* eftersom den interna organisationen varierar *mellan* lärosätena. En omorganisation inom ett lärosäte innebär dessutom att uppgifterna inte ens är jämförbara över tiden *inom* lärosätet ifråga. (Hur lärosätena skall redovisa bl.a. kostnaderna för grundutbildningen regleras i 4 kap. §14 förordning (1995:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.)

RRV och Högskoleverket utgick i sitt resonemang i rapporten från att det vore önskvärt att åstadkomma en struktur som gör kostnadsuppgifter jämförbara mellan lärosäten. Vidare angavs att ett sätt att åstadkomma bättre jämförbarhet skulle kunna vara att kostnader inom grundutbildningen redovisas indelade efter utbildningsområde, oavsett organisatorisk indelning. I rapporten skisserades en metod för hur detta skulle kunna göras. Metoden utgick ifrån att information om kurskostnaderna skulle samlas in och summeras per utbildningsområde. Kostnaderna för kurser som är klassificerade på flera utbildningsområden skulle fördelas på dessa med

samma proportioner som de är klassificerade i LADOK eller motsvarande studiedokumentationssystem. Vidare framhölls i rapporten att en sådan kostnadsuppföljning per utbildningsområde också skulle vara motiverad av *interna* skäl. Det förutsattes att det vid prioriteringen mellan kurser skulle vara nödvändigt att beräkna kostnaderna för en kurs och ställa dessa mot förväntade intäkter.

Högskoleverket har inledningsvis försökt analysera informationsvärdet av uppgifter om kostnader per utbildningsområde. Utgångspunkten för denna analys är att de uppgifter som myndigheter åläggs att redovisa skall ge regeringen relevant information om resultat och effektivitet i verksamheten och utgöra underlag för regeringens överväganden och beslut.

### ***Ger uppgifter om kostnader per utbildningsområde jämförbar information?***

Skulle en redovisning av kostnader per utbildningsområde kunna ge en meningsfull och jämförbar information till statsmakterna, dvs. svara på frågan huruvida respektive lärosäte har använt sina resurser på ett effektivt sätt?

Eftersom varje lärosäte sedan reformen 1993 själv beslutar om sitt utbildningsutbud vad gäller inriktning, dimensionering och lokalisering – vartill kommer sedan tidigare att de beslutar om innehåll, pedagogisk uppläggning etc – är inte kurserna inom ett och samma utbildningsområde entydigt definierade, vare sig till antal, typ, fördjupningsnivå eller benämning. Uppgifter om kostnader per utbildningsområde skulle ange den *genomsnittliga* kostnaden för alla de kurser eller delar av kurser som klassificerats på respektive utbildningsområde. Dessa kurser eller delar av kurser kan variera avsevärt mellan lärosätena, varför kostnadsuppgifterna per utbildningsområde inte kan jämföras mellan lärosätena. Uppgifter om kostnaderna per utbildningsområde och lärosäte är således inte mer jämförbara – om härmed avses lärosätenas effektivitet – än kostnadsuppgifter per organisatorisk enhet. För att kunna göra någon meningsfull tolkning och bedömning av huruvida lärosätena lyckats ge ”valuta för pengarna” krävs enligt Högskoleverkets mening precisering och karakterisering av varje lärosätes totala kursutbud.

***Ger uppgifter om kostnader per utbildningsområde underlag för beslut om per capita-ersättningarna?***

Den ordinarie grundutbildningen är så gott som helt anslagsfinansierad. Anslagsnivåerna är således helt avgörande för de totala kostnadernas storlek. Ersättningsbeloppen i resurstilldelningssystemet är inte uttryck för att statsmakterna tilldelat vissa utbildningar bestämda resurser. Ersättningsbeloppen för de olika utbildningsområdena kan istället betraktas som resursramar vilka anger hur mycket statsmakterna är beredda att "betala" för helårsstudenter och helårsprestationer inom respektive utbildningsområde. Hur resurserna faktiskt fördelas mellan olika utbildningar och kurser avgörs av de lokala universitets- och högskoleorganen som har uppgiften att besluta om utbildningsutbudet inom de totalt disponibla resurserna.

Det som skulle kunna utläsas av uppgifter om kostnader per utbildningsområde är en spegling av den *interna* resursfördelningen vid berört lärosäte. Av kostnaderna per utbildningsområde skulle då eventuellt kunna framgå om lärosätet gjort omprioriteringar mellan utbildningsområdena i den interna resursfördelningen i förhållande till statsmakternas ersättningsnivåer. Men det är inte säkert att alla medvetna omprioriteringar avspeglas av kostnadsredovisningen. T.ex. kan omläggningar i redovisningen som den av semesterlöneskulden i samband med det ändrade bokföringsåret "skymma" verkliga omprioriteringar.

Kostnadsredovisningen är således begränsad som informationsbärare. Den ger inte upplysningar om vilka överväganden och motiv som ligger bakom den interna resursfördelningen. Inte heller ger den information om vilken utveckling som skulle vara önskvärd enligt lärosätets mening men som begränsas av de gällande per capita-ersättningarna och därmed eventuellt inte alls har kunnat genomföras.

Högskoleverket har mot denna bakgrund inte funnit det meningsfullt att kräva att något eller några lärosäten skulle lägga om redovisningen under budgetåret 1995/96 för att genomföra en fullständig återredovisning av kostnaderna i förhållande till per capita-ersättningarnas storlek per utbildningsområde.

## 8.2 Lärosätenas interna uppföljning av kostnader

Högskoleverket har vid besöken kartlagt förekomsten av kostnadsuppföljning per utbildningsområde. Kartläggningen har visat att ytterst få lärosäten har gjort eller gör uppföljning av kostnader per utbildningsområde.

Lärosätena framförde vid besöken att *de* för sin interna uppföljnings skull inte har anledning att följa upp kostnader per utbildningsområde. De interna uppföljningssystemen utgår ifrån den interna organisationen dvs. från indelningen i fakulteter, institutioner, arbetsenheter och motsvarande. För denna indelning finns som regel ett tydligt uttryckt ledningsansvar givet till t.ex. dekaner eller prefekter. Denna indelning är den naturliga strukturen för lärosätenas planering, budgetering och uppföljning. När interna per capitabelopp används visar sig de dessutom ofta vara bestämda utifrån andra indelningsgrunder än utbildningsområden och innehåller i allmänhet inte ersättning för lokaler. Uppföljning sker i således i förhållande till budgetens struktur dvs. i förhållande till de resurser som internt tilldelats respektive institution eller motsv.

På institutionsnivå är det inte nödvändigt och i många fall inte heller lämpligt att ställa kostnaderna för en enskild kurs i förhållande till de *intäkter denna ger till lärosätet*. Genom uppföljning av kostnader per utbildningsområde på institutionsnivå riskerar man en ytterligare fokusering kring statsmakternas ersättningsbelopp och svårigheter att internt prioritera kurser som är mer resurskrävande än genomsnittet. Detta kan motverka övergripande mål från statsmakterna om utbildningsutbudets sammansättning t.ex. ökad andel fortbildnings- och vidareutbildningskurser eller ökad andel kurser på kandidat- och magisternivå. Dessa kurser kräver ofta resurser utöver genomsnittet och är därmed ur ett snävt kursperspektiv inte "lönsamma".

Att lärosätets *totala* antal helårsstudenter och helårsprestationer inom olika utbildningsområden kan antas bli så många att det totalt anvisade anslaget för grundutbildning bedöms kunna erhållas som intäkt bevakas genom särskild uppföljning av antalet helårsstudenter och helårsprestationer centralt inom respektive lärosäte.

Inom institutionen (motsv.) har prefekten (motsv.) uppgiften att inom ramen för totalt disponibla medel fördela arbetsuppgifterna mellan olika befattningshavare. Utformningen av en enskild kurs styrs i stor utsträckning av

vilken lärartäthet – antal lärartimmar – som de totala anslagen för grundutbildning räcker till. Vilket innebär att ur institutionsledningens perspektiv styrs och följs grundutbildningen huvudsakligen i termer av lärartid och kurstimmar.

### **Försök med uppföljning av kostnader per utbildningsområde**

De lärosäten som har försökt göra, gör eller avser att göra uppföljning av kostnader per utbildningsområde i någon större omfattning redovisas nedan.

Luleå tekniska universitet, dåvarande Högskolan i Luleå, inledde redan budgetåret 1993/94 ett försök med att följa upp kostnaderna i förhållande till de interna per capita-ersättningarna. Genom en utvidgning av fältet för verksamhetskod i redovisningen kunde bokföring ske på utbildningsområde. Universitetet hade ingen "aktiv" tidredovisning för grundutbildningen utan lönekostnaderna hänfördes i förväg till en viss verksamhet t.ex. kurs via kodning i lönesystemet. De indirekta kostnaderna som hade behövts fördelas för att en "total" per capita-kostnad skulle kunna beräknas kan uppskattas till 50 procent av de totala kostnaderna för grundutbildningen. Universitetet genomförde dock inte någon beräkning av de totala per capita-kostnaderna per utbildningsområde.

Försöket vid Luleå tekniska universitet är det mest omfattande som genomförts. Det omfattade 14 institutioner med över 1 100 kurser och en grundutbildning om drygt 300 miljoner kronor. Försöket avbröts på grund av att allt för många institutioner hade kurser inom flera utbildningsområden, två tredjedelar av institutionerna, och dessutom var ett 70-tal kurser fördelade på flera utbildningsområden. Därmed blev redovisningen alltför komplicerad och arbetskrävande. Totalt för universitetet uppskattas arbetsinsatsen för att genomföra en fullständig kostnadsredovisning per utbildningsområde till ett par manår.

Institutioner vid Luleå tekniska universitet med verksamhet inom endast ett utbildningsområde ansåg att den information som uppföljningen gav var ointressant för den interna styrningen. Inte heller någon annan nivå inom högskolan var intresserad av att följa kostnaderna per utbildningsområde. Från institutionerna ifrågasattes varför en kostnadsuppföljning per finansår skulle införas för grundutbildningen samtidigt som Luleå tekniska universitet liksom många andra lärosäten just slutat med att göra kostnadsuppföljning per finansår för verksamhetsgrenen forskning och forskarutbildning.

Erfarenheterna av detta försök bekräftar dels de svårigheter som antytts ovan, dels att uppföljning i denna struktur inte upplevs som meningsfullt av någon inom lärosätet.

Högskolan i Gävle/Sandviken är det enda lärosäte som fördelat samtliga kostnader för grundutbildningen per helårsstudent och utbildningsområde. Högskolan har sedan budgetåret 1994/95 förberett redovisningsmodellen för att en uppföljning per helårsstudent och utbildningsområde skall kunna ske. Varje kurs hänförs dock i redovisningen endast till *ett* utbildningsområde; det huvudsakliga. Högskolans fördelning av lönekostnader i denna struktur sker vid kvartalsvisa uppföljningar genom avstämning av den planerade arbetsfördelningen på kurser. Lärarkostnaderna fördelas med hjälp av institutionsvis framräknade kostnader per lärardag. Högskolan har ännu inte utvecklat några speciella fördelningsnycklar för de indirekta kostnaderna. Fördelning av dessa kostnader sker i huvudsak i proportion till de direkta kostnaderna med undantag för lokal- och investeringskostnader som fördelas mellan utbildningsområdena med de proportioner som tidigare återfanns i regleringsbrevens "hyrespeng". De indirekta kostnaderna (inklusive lokalkostnader) som hanteras vid sidan om institutionsnivån beräknas uppgå till omkring 50 procent av de totala grundutbildningskostnaderna. Högskolan har totalt 5 institutioner och en grundutbildning omfattande omkring 150 miljoner kronor.

Inte heller vid Högskolan i Gävle/Sandviken används uppföljningen per utbildningsområde för den löpande *interna* uppföljningen vid högskolan. Rutinerna är enligt de ekonomiansvariga i första hand tillkomna för att tillgodose statsmakternas eventuella behov av denna uppföljning. Den interna uppföljningen sker per institution. Högskolan anser att en icke obetydlig arbetsinsats används för uppföljningen av kostnader per utbildningsområde men har inte gjort några beräkningar av arbetsinsatsen. Vidare framfördes från högskolan stor tveksamhet över kvaliteten i de beräknade kostnaderna per utbildningsområde. Detta beror framförallt på att kurskostnaderna inte fördelas på flera utbildningsområden, även om en sådan klassificering skett i LADOK, samt svårigheter att fördela en hög andel gemensamma kostnader rättvisande på de olika utbildningsområdena.

Vid Högskoleverkets besök redovisade högskoleledningen i Gävle/Sandviken att den interna resursfördelningen mellan utbildningsområdena är historiskt betingad. De aktuella utvecklingstendenserna är att mer resurser

avsätts för språk till intensivundervisning i mindre grupper och till didaktiska inslag samt att även naturvetenskapliga och tekniska ämnena kräver mer färdighetsträning i små grupper än tidigare eftersom studentpopulationen breddats. T.ex. måste man inom ingenjörsutbildningarna rymma matematikmoment som inte är obligatoriska förkunskapskrav men som är nödvändiga kunskaper för studenterna när de skall kunna tillgodogöra sig den fortsatta utbildningen. Enligt Högskoleverkets mening är detta exempel på information som bör vara väsentlig för statsmakterna vid överväganden om per capita-ersättningarnas storlek; en information som inte framgår av kostnadsredovisningen.

Högskolan i Kristianstad avser att i samband med byte av ekonomisystem lägga om ekonomimodellen så att uppföljning av kostnaderna per utbildningsområde kan ske. Mitthögskolan har påbörjat försök med fördelning av vissa institutioners samtliga kostnader per utbildningsområde dock inte de gemensamma indirekta kostnaderna.

Vid övriga lärosäten är ekonomimodellerna så utformade att det endast är möjligt att göra uppföljningar per utbildningsområde i de fall utbildningsområdena sammanfaller med den organisatoriska indelningen. T.ex. Umeå universitet hade läsåret 1995/96 188 kurser klassificerade på flera utbildningsområden vilket innebar att organisation och utbildningsområden långt ifrån sammanföll. Endast vid de få lärosäten som enbart har de traditionella filosofiska fakulteterna kommer organisation och utbildningsområde att sammanfalla.

Kostnadsuppföljning för uppdragsutbildning hanteras vid de flesta lärosäten med hjälp av projektredovisning. Uppdragsutbildningen omfattar endast omkring två procent av lärosätenas totala intäkter och avser därmed endast ett mycket begränsat antal kurser. Tekniken med projektredovisning skulle, om den används för redovisning av alla de mer än 25 000 kurser som finns i högskolan, utan tvekan innebära ytterligare en struktur och behov av omfattande arbetsinsatser.

Vid flera lärosäten uppger man att kurskostnadsuppföljning sker på institutionsnivå. Denna uppföljning visar sig i de flesta fall endast omfatta särkostnaderna för drift. Endast i undantagsfall ingår lönekostnader i uppföljningen och i några enstaka fall institutionsgemensamma kostnader. Övriga gemensamma kostnader och lokalkostnader omfattas aldrig av dessa

uppföljningar på institutionsnivå. Uppföljning av kurskostnader uppfattas som mycket tidskrävande. Vid t.ex. enbart *en* institution vid Göteborgs universitet uppskattades arbetsinsatsen till minst en personmånad för en fullständig redovisning av kostnaderna per utbildningsområde.

### 8.3 Förslag till återredovisningssystem

Högskoleverket förslår en återredovisning till statsmakterna bestående av den genomsnittliga kostnaden per helårsstudent kompletterad med nyckeltal som beskriver lärosätets utbildningsprofil samt andra uppgifter av intresse.

Förutsättningar för ett återredovisningssystem är den nuvarande ansvarsfördelningen mellan statsmakterna och lärosätena vad gäller verksamheten. Statsmakterna fastställer resursramarna och önskvärd inriktning av utbildningsutbudet vid respektive lärosäte t.ex. i form av ett minsta antal helårsstudenter inom de naturvetenskapliga och tekniska områdena medan lärosätena beslutar om utbildningsutbudets inriktning, dimensionering och lokalisering. De intressanta uppgifterna för återredovisning till statsmakterna är med dessa förutsättningar, utöver uppgifter om den genomsnittliga per capita-kostnaden, uppgifter om vilken utbildning som lärosätena har givit sina studenter dvs. resultatet redovisat som utbildningsprofil, utbildningens bredd och utbildningens djup m.m.

#### Styckkostnader

Lärosätena skall i årsredovisningarna redovisa de totala kostnaderna för verksamhetsgrenen grundutbildning vilket regleras i Förordning (1993:1153) om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor (4 kap. 14 §) Dessa uppgifter kan användas för att beräkna en genomsnittlig kostnad per helårsstudent; styckkostnad.

Genomsnittlig kostnaden per helårsstudent för grundutbildningen kan jämföras med andra uppgifter om styckkostnader för olika slags utbildning t.ex. kostnad per elev i grund- eller gymnasieskolan och kostnad per person i arbetsmarknadsutbildning.

Det är inte möjligt att med hjälp av enbart jämförelser av styckkostnader bedöma resultat och effektivitet i utbildningar. För att bli meningsfull som



underlag för regeringens överväganden och beslut behöver genomsnittskostnaden per helårsstudent kompletteras med ett antal ”nyckeltal” som förklarar hur denna uppstått. Den slutliga utformningen av innehållet i nyckeltalen bör diskuteras vidare innan de börjar användas.

### **Kompletterande uppgifter – nyckeltal – till styckkostnaderna**

Verket föreslår att följande nyckeltal redovisas av samtliga lärosäten som komplement till uppgiften om styckkostnad (bilaga 4). Indelningsgrunden för de flesta nyckeltalen föreslås vara ämnesområde, inte utbildningsområde, eftersom utbildningsområden tillkommit för lärosätenas intäktsavräkning och inte alltid avspeglar verksamheten. SCB sammanställer bland annat uppgifter om registrerade studenter fördelade på ett par hundra olika ämnen som sammanförs till ämnesområden vilka i stort motsvarar den traditionella fakultetsindelningen. SCB kommer också att sammanställa uppgifter om helårsstudenter fördelade på ämnen och ämnesområden, varför nedan föreslagna nyckeltal kommer att finnas tillgängliga.

Utbildningsutbudets sammansättning vid respektive lärosäte redovisas i en *utbildningsprofil* bestående av andelen helårsstudenter per ämnesområde.

Utbildningsutbudets *bredd* redovisas utifrån uppgifter om antal ämnen per 1 000 helårsstudenter för varje ämnesområde.

Utbildningsutbudets *djup* redovisas utifrån uppgifter om andel helårsstudenter inom kandidat- och magisterkurser av totala antalet helårsstudenter för varje ämnesområde.

*Uppgifter om lärarinsatser* redovisas som antal helårsstudenter per lärarårsverke. Lärosätena redovisar idag inte hur mycket tid som lärarna ägnar åt grundutbildning. Lärosätena redovisar dock uppgifter om antalet lärarårsverken som ägnas åt forskning vilket skulle kunna kompletteras med uppgift om antalet lärarårsverken i grundutbildning.

*Lokalytorna* redovisas som antal kvadratmeter per helårsstudent. Lärosätena redovisar varje år till Statens lokalförsörjningsverk i lokalförsörjningsplanen den totala förhyrda lokalytan. Fördelningen av lokalytor mellan de olika verksamhetsgrenarna (grundutbildning respektive forskning och forskarutbildning) bör ske med samma underlag som lärosätena använder för att fördela de totala lokalkostnaderna mellan verksamhetsgrenarna.

I anslutning till den översyn som skulle behöva göras av förordningen 1993:1153 bör föreskrifter om redovisning av de föreslagna nyckeltalen införas.

#### 8.4 Underlag för överväganden om per capita-ersättningarnas storlek

För att i framtiden inhämta beslutsunderlag om per capita-ersättningarnas storlek anser Högskoleverket att fördjupad budgetdialog är den bästa metoden.

Den metod som Högskoleverket använt för att göra översynen av nivåerna för per capita-ersättning till de olika utbildningsområdena (kap.4) har givit väsentlig information om omfördelningen av resurser inom lärosätena i förhållande till per capita-ersättningarna från statsmakterna och motiven för dessa omfördelningar samt aktuella utvecklingstendenser. Enligt verkets uppfattning inhämtas underlag för eventuella justeringar av per capita-ersättningarna bäst i dialog med lärosätena. Den lämpligaste formen för att i framtiden inhämta underlag för eventuella justeringar är således inom ramen för regeringens budgetdialog med universitet och högskolor. Denna metod är också enligt verkets bedömning totalt sett, för högskolesektorn, mindre kostsam än krav på fördelningar av samtliga grundutbildningskostnader per helårsstudent och helårsprestation samt utbildningsområde.

I en budgetdialog om per capita-ersättningarnas storlek skulle högskoleföreträdarna kunna ges möjlighet att systematiskt redovisa pågående eller önskvärda utvecklingstendenser långt innan de ger utfall i den ekonomiska redovisningen. Dialogen bör kunna ge regeringen underlag för såväl minskningar som öknings av per capita-ersättningarna. Denna metod kan kompletteras med specialundersökningar av kostnaderna för vissa yrkesutbildningar som kan vara av politiskt intresse t.ex. ingenjörutbildningarna. Kostnaderna för ett visst utbildningsprogram kan inte relateras till uppgifter om kostnader för vissa utbildningsområden eftersom det finns en stor mängd kurser inom varje utbildningsområde som avser olika utbildningsprogram eller fristående kurser. Dessutom kan inte yrkesutbildningsprogram generellt sett hänföras till *ett* utbildningsområde.

# Bilaga 1



Birger Jarlsgatan 43  
Box 7851, SE-103 99 Stockholm  
Tfn/Phone: +46 8 453 70 00  
Fax: +46 8 453 70 50

Regeringen  
Utbildningsdepartementet

Utvärdering och kvalitetsarbete  
Carin Callerholm

LÄGESRAPPORT  
1997-03-17  
Reg.nr 60-2999-96

## **Resurstilldelning till grundläggande högskoleutbildning**

Regeringen har genom beslut den 12 september 1996 uppdragit åt Högskoleverket att följa upp resurstilldelningssystemet för den grundläggande högskoleutbildningen (dnr U96/244, 1302, 1605, 1618, 2647/UH).

I enlighet med uppdraget redovisas härmed en lägesrapport.

I arbetet med uppdraget deltar Lena Eriksson och Carin Callerholm, ansvariga för projektet. Vidare har direktör Sonja Dahl deltagit i det inledande arbetet. I anslutning till uppläggningsarbetet har samråd skett med Statens lokalförsörjningsverk samt Riksrevisionsverket.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av projektansvarige Carin Callerholm i närvaro av avdelningscheferna Ann Fritzell, Finn Hedvall, Hans Jalling, Åsa Klevard, Frank Nordberg och Inger Rydén Bergendahl.

Agneta Bladh

Carin Callerholm

Kopia till:  
Finansdepartementet (BA)  
Riksrevisionsverket  
Staten lokalförsörjningsverk  
Universitet och högskolor  
Sveriges Förenade Studentkårer

# Resurstilldelning till grundläggande högskoleutbildning

## 1 Uppdraget

Regeringen uppdrog i september 1996 åt Högskoleverket

”att följa upp resurstilldelningssystemet för den grundläggande högskoleutbildningen. Uppföljningen skall avgränsas till en översyn av dels nivåerna för per capitaersättningen för olika utbildningsområden, dels om utbildningsutbudet förskjutits från vissa typer av ämnesområden och kurser vars kostnader är relativt höga till andra ämnesområden och kurser. I uppdraget ingår att klargöra huruvida vissa utbildningar missgynnas i det befintliga systemet.

Högskoleverket skall föreslå vilka justeringar i resurstilldelningssystemet som kan behöva vidtagas. Högskoleverkets uppföljning förutsätts innefatta överväganden av universitetens och högskolornas synpunkter. De förslag som Högskoleverket lämnar får inte innebära att det totala resursbehovet ökar jämfört med nuvarande system.

Vad gäller kostnader för lokalhyror och lokalförsörjningsfrågor skall samråd ske med Statens Lokalförsörjningsverk. I redovisningsfrågor skall samråd ske med Riksrevisionsverket (RRV).

I uppdraget ingår att utarbeta ett återredovisningssystem för universitet och högskolor samt att redovisa en metod för att regelbundet följa upp de faktiska kostnaderna i förhållande till per capitaersättningen. I detta arbete bör den metod prövas som Högskoleverket och RRV har redovisat i sin gemensamma rapport Redovisning vid universitet och högskolor (Reg.nr 60-660-96).

En skriftlig lägesrapport av uppdraget skall lämnas till regeringen den 14 mars 1997. Uppdraget skall slutredovisas till regeringen senast den 30 juni 1997.”

Uppdraget består således av fyra delar:

- per capita-ersättningarnas belopp
- eventuella förändringar i utbildningsutbudet som gjorts av kostnadsskäl
- resurstilldelningssystemets eventuella negativa konsekvenser för någon eller några särskilda utbildningar
- former för redovisning av de faktiska kostnaderna för den grundläggande högskoleutbildningen.

Högskoleverket inledde arbetet med uppdraget genom att uppdra åt direktör Sonja Dahl att i särskild ordning analysera och diskutera innebörden av de frågor som ingår i regeringsuppdraget. I avsnitt 2 i denna lägesrapport klargörs verkets utgångspunkter för översynen av per capita-ersättningarna utifrån denna analys och diskussion.

## **2 Utgångspunkter för översyn av per capita-ersättningarna**

Resurserna för universitet och högskolor är "historiskt framvuxna". Per capita-ersättningarna bygger på den totala resursnivå som under lång tid vuxit fram genom statsmakternas successivt uppbyggda medelsanvisningar till grundutbildningen vid universitet och högskolor. Vid övergången till det nya resurstilldelningssystemet var den befintliga resurssituationen utgångspunkten. Vid reformen gjordes endast korrigeringar i medeltilldelningen till de humanistiska, samhällsvetenskapliga, juridiska och teologiska utbildningsområdena med utgångspunkt i förslag från Högskoleutredningen (dir 1989:7).

Enligt verkets mening är det inte möjligt att "objektivt" fastställa hur mycket som totalt sett bör avsättas för högre utbildning eller hur mycket olika utbildningar bör få eller "måste" kosta. Detta framhölls också av Högskoleutredningen som i början av 1990-talet utredde resurserna för olika svenska högskoleutbildningar: "Redan inledningsvis måste det konstateras att den uppgift utredningen fått sig ålagd – att på pedagogiska grunder definiera det relativa resursbehovet för olika ämnesområden inom den högre utbildningen – i princip inte har någon lösning. Att på något objektivt sätt fastställa den optimala omfattningen av lärarstödet i olika utbildningar är inte möjligt. Varken den pedagogiska forskningen eller det empiriska material som föreligger ger någon egentlig vägledning för detta." (SOU 1992:44, Resurser för högskolans grundutbildning, s. 7)

Resurserna för svensk högskoleutbildning kan naturligtvis jämföras med insatserna i andra länder. Men inte heller så är det möjligt att få fram någon entydig bedömning av situationen i Sverige eller någon "sanning" i fråga om vad olika utbildningar bör tilldelas. Det är knappast så att Sverige har statsfinansiella möjligheter att göra maximala resursinsatser inom varje utbildningsområde. I gengäld finns det säkert många länder där en jämförelse skulle innebära att de svenska utbildningsresurserna framstår som synnerligen omfattande. Kort sagt: vilket resultat man får beror på vad man jämför med.

Varken pedagogiska bedömningar eller internationella jämförelser kan således ge underlag för bestämda slutsatser om hur mycket som bör satsas på utbildning, totalt eller inom olika områden.

Frågorna om resursnivå och fördelningen av resurser är inte specifika för det nuvarande per capita-tilldelningssystemet. Hur stora resurser som bör ställas till förfogande för den högre utbildningen och hur dessa resurser bör fördelas mellan olika utbildningar är bedömningar som måste göras oavsett formen för att anvisa medel till högskoleutbildningar. Även i det gamla anslagsystemet var detta kärnfrågor, även om de där uttrycktes i termer av anslag och anslagsposter och inte som nu i enhetliga belopp för capita-ersättningar och takbelopp per lärosäte.

Per capita-ersättningarna skiljer sig dock i viktiga avseenden från anslagstilldelningen i tidigare anslagssystem. Universitet och högskolor behöver inte fördela sina resurser så att de motsvarar ersättningarna för olika utbildningsområden. En avgörande skillnad mellan det nuvarande systemet och det tidigare är att varje universitet och högskola förfogar över ett samlat anslag för den grundläggande högskoleutbildningen. Resurstilldelningssystemet "avser statsmakternas resurstilldelning till universitet och högskolor. Det ankommer sedan på respektive styrelse att besluta om hur de tilldelade medlen fördelas och används internt för att fullgöra utbildningsuppdraget. Ansvar för kvaliteten i verksamheten måste vara vägledande för de fördelningsprinciper som universiteten och högskolorna tillämpar internt." (prop. 1992/93:169 Högre utbildning för ökad kompetens, s. 17). Lärosätena behöver inte heller ha faktiska kostnader som motsvarar den sammanlagda ersättningen för grundutbildningen för att få ut densamma.

### 3 Genomförandet av uppdraget

Med hänvisning till resonemangen i föregående avsnitt har Högskoleverket sålunda funnit att det inte är möjligt att fastställa "rätt" resursnivå för olika typer av utbildningar. Sådana beslut kommer alltid att fattas utifrån politiska bedömningar. Dock kan dessa frågor belysas med fakta och synpunkter inhämtade från universitet och högskolor. Högskoleverkets översyn av per capita-ersättningar innebär att lärosätenas eventuella omfördelningar mellan utbildningsområden kartläggs. Detta görs med besök vid samtliga lärosäten som omfattas av resurstilldelningssystemet, dvs. de statliga universiteten och högskolorna (exklusive Sveriges lantbruksuniversitet) samt stiftelsehögskolorna Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping. Vid dessa besök inhämtas faktauppgifter, erfarenheter och synpunkter som är väsentliga för att besvara även övriga frågeställningar som anges i uppdraget. En tjänsteman från Statens lokalförsörjningsverk deltar i ett antal av besöken vid universitet och högskolor.

Inför dessa besök har lärosätenas spontana synpunkter på uppdragets olika frågeställningar inhämtats skriftligt (skrivelsen till lärosätena bifogas, bilaga 1). De synpunkter som på detta sätt inhämtats ger inte någon heltäckande och fullständig bild av lärosätenas uppfattningar avseende de angivna frågeställningarna. Dock kan följande tendenser utläsas i de synpunkter som lämnats:

- Många lärosäten har framhållit den otillräckliga tilldelningen till språkutbildningar (ingår i det humanistiska utbildningsområdet).
- Någon generell tendens till förskjutning i utbildningsutbudet från vissa typer av ämnesområden eller kurser vars kostnader normalt uppfattas som relativt höga till andra ämnesområden och kurser har inte rapporterats från något lärosäte. Däremot har flera lärosäten påpekat att utbudet snarare har förskjutits i den andra riktningen, främst beroende på det ökade utbudet av kurser på C- och D-nivå.
- Vad gäller frågan huruvida vissa utbildningar missgynnas i det befintliga systemet har flertalet lärosäten givit följande exempel: kurser som i normalfallet uppvisar låga prestationsgrader såsom kvällskurser och distanskurser, kurser med små undervisningsgrupper såsom C- och D-kurser



samt "smala" ämnen och vissa specifika ämnen som är särskilt kostnadskrävande. Generellt förefaller kriteriet för att ange missgynnade utbildningar eller kurser vara att dessa inte "bär sina egna kostnader". Huruvida detta inneburit direkta konsekvenser för utbudet framgår dock i allmänhet inte.

- Vad gäller den praktiska möjligheten och i vissa fall även meningsfullheten att redovisa kostnader per utbildningsområde ifrågasätts detta starkt från ett flertal lärosäten.

Fjorton lärosäten har hittills (den 14 mars) besökts. Vid besöken görs en genomgång av ett antal fasta frågor, vilka sänts ut till lärosätena inför besöken (bilaga 2). I anslutning till genomgången av dessa frågor framförs ofta idéer och synpunkter som på olika sätt belyser för- och nackdelar med såväl statsmakternas system för resurstilldelning till universitet och högskolor som de interna fördelningsprinciperna och effekter av dessa.

Vad gäller den del av uppdraget som avser att utarbeta ett återredovisningssystem för universitet och högskolor samt att redovisa en metod för att regelbundet följa upp de faktiska kostnaderna i förhållande till per capita-ersättningen kartlägger Högscoleverket i anslutning till besöken vid lärosätena förekomsten av ekonomisk uppföljning på kurser och utbildningsområden. Vidare förs diskussioner med ekonomichefer (eller motsv.) för att kartlägga om nuvarande redovisningsorganisation och redovisningsplaner skulle kunna medge uppföljning av kostnader per utbildningsområden och därmed per capita-ersättningen, vilka hinder som är förknippade med redovisning av kostnader per utbildningsområde samt möjligheterna att genomföra större eller mindre försöksverksamheter med uppföljning av kostnader per utbildningsområde.

Vid de hittills genomförda besöken har konstaterats att uppföljning av de totala kostnaderna per utbildningsområde i redovisningen vid lärosätena knappast förekommer. Verket kommer därför att ta till vara erfarenheterna av andra typer av kostnadsuppföljningar som sker eller har skett vid universitet och högskolor. Vid några lärosäten kommer på Högscoleverkets initiativ försöksverksamhet med redovisning av kostnader per utbildningsområde att genomföras för begränsade delar av verksamheten.

I den slutredovisning som Högskoleverket skall lämna till regeringen senast den 30 juni 1997 kommer en totalredovisning av lärosätenas erfarenheter av och synpunkter på de frågeställningar som uppdraget omfattar att redovisas. I den mån andra synpunkter, som inte är direkta svar på frågeställningarna i uppdraget men som varit särskilt frekventa, har framförts av lärosätena kommer även dessa att redovisas. Därtill avser verket att analysera det material avseende kursutbudet vid universitet och högskolor som inhämtats av Statistiska centralbyrån för att kunna redovisa sådana förändringar i kursutbudet under läsåret 1993/94–1995/96 som har relevans för frågeställningarna i uppdraget.

# Bilaga 2

samrådsyttrande RRV 5 sidor – scannas in









## Bilaga 3

### Jämförelse mellan nuvarande per capita-ersättningar och förslag till nya per capita-ersättningar

	Nuvarande		Förslag		Diff		Diff %		Diff tot ers. per utb.omr (tkr) <sup>1)</sup>
	Hst-ers	Hpr-ers	Hst-ers	Hpr-ers	Hst-ers	Hpr-ers	Hst-ers	Hpr-ers	
JST	13 329	13 953	14 382	15 055	1 053	1 102	7,90%	7,90%	141 211
Hum	13 329	13 953	15 382	16 055	2 053	2 102	15,40%	15,07%	132 639
NTFV	35 998	32 917	34 435	31 488	-1 563	-1 429	-4,34%	-4,34%	-193 425
Odont	32 688	40 876	31 269	39 101	-1 419	-1 775	-4,34%	-4,34%	-4 129
Med	43 978	57 678	42 068	55 174	-190	-2 504	-4,34%	-4,34%	-29 211
Und	25 754	32 622	24 636	31 205	-1 118	-1 417	-4,34%	-4,34%	-34 790
Övr	30 241	26 039	28 928	24 908	-1 313	-1 131	-4,34%	-4,34%	-12 295
Summa									0

1) Uträknad utifrån sammansättningen av helärsstudenter och helärsprestationer inom de olika utbildningsområdena läsåret 1995/96.



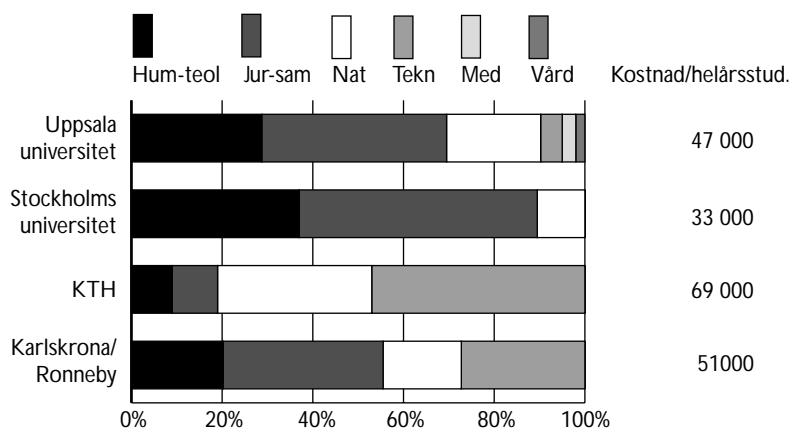
## Bilaga 4

För att åskådliggöra verkets förslag till nyckeltal redovisas exempel i tabellform. I exemplen redovisas fyra lärosäten. De statistiska uppgifterna är inte korrekta eftersom de uppgifter som föreslås som nyckeltal inte finns tillgängliga idag. I respektive tabell anges vilka uppgifter som använts i exempel.

### Utbildningsprofil: Andel helårsstudenter per ämnesområde

Uppgifterna i exemplet nedan är relaterade till antalet *registrerade* stud. 1995/96 enl. SCB, dvs. *ej* helårsstud.

	Ämnesområden						Kostn/-helårsstud
	Hum-teol	Jur-sam	Nat	Tekn	Med	Vård	
Uppsala univ.	29%	41%	21%	5%	3%	2%	47 000
Stockholms univ	36%	52%	10%	0%	0%	0%	33 000
KTH	9%	10%	34%	47%	0%	0%	69 000
Karlskr/Ronneby	20%	35%	17%	27%	0%	0%	51 000



## Nyckeltal

### Utbildningsutbudets bredd och djup, lärarinstaser, lokalytor

Uppgifterna i exemplet nedan är relaterade till antalet *registrerade* stud. 1995/96 enl SCB, dvs. ej helårsstud.

	Ant. ämnen/ 1000 hst	Andel hst kand/mag	Ant. hst/ lärarårsv	Lokalyta/ hst (m <sup>2</sup> )	Kostn/ helårsstud
Uppsala univ.	2,61	27%	38	4,0	47 000
Stockholms univ	2,20	27%	36	3,9	33 000
KTH	2,15	65%	55	4,5	69 000
Karlskrona/Ronneby	8,34	21%	54	3,8	51 000

### Utbildningsutbudets bredd: Antal ämnen per 1 000 helårsstudenter

Uppgifterna i exemplet nedan är relaterade till antalet *registrerade* stud. 1995/96 enl. SCB, dvs. ej helårsstud.

	Ämnesområden						Totalt	Kostn/ helårsstud
	Hum- teol	Jur- sam	Nat	Tekn	Med	Vård		
UU	5,14	1,44	1,27	2,36	3,08	3,85	2,61	47 000
SU	3,70	1,14	2,32				2,20	33 000
KTH	7,07	4,69	1,05	1,44			2,15	69 000
HK/R	10,60	5,34	8,01	10,71			8,34	51 000

### Utbildningsutbudets djup: Andel helårsstudenter inom kandidat- och magisterkurser

Uppgifterna i exemplet nedan är relaterade till antalet *registrerade* stud. 1995/96 enl. SCB dvs. ej helårsstud.

	Ämnesområden						Totalt	Kostn/ helårsstud
	Hum- teol	Jur- sam	Nat	Tekn	Med	Vård		
UU	25%	27%	29%	40%	4%	15%	27%	47 000
SU	23%	28%	37%				27%	33 000
KTH	57%	64%	70%	62%			65%	69 000
HK/R	11%	24%		36%			21%	51 000

## Läroinsatser: Antal helårsstudenter per läroårsverke inom grundutbildning

I tabellen redovisas läroårsverken för adjunkter, lektorer och gäst-timlärare enl. lärosätens årsredovisningar.

Uppgifterna i exemplet nedan är relaterade till antalet *registrerade* stud. 1995/96 enl. SCB, dvs. ej helårsstud.

	Ämnesområden						Totalt	Kostn/ helårsstud
	Hum- teol	Jur- sam	Nat	Tekn	Med	Vård		
UU	48	53	27		13	38	47 000	
SU	42	43	15			36	33 000	
KTH						55	69 000	
HK/R						54	51 000	

## Lokalytor: Antal m<sup>2</sup> per helårsstudent

Uppgifterna i exemplet nedan är relaterade till antalet *registrerade* stud. 1995/96 enl. SCB, dvs. ej helårsstud.

Andel lokalyta för grundutbildning har beräknats utifrån grundutbildningens andel av de totala lokalkostnaderna

	Lokalyta/helårsstud (m <sup>2</sup> )	Kostn/helårsstud
UU	4,0	47 000
SU	3,9	33 000
KTH	4,5	69 000
HK/R	3,8	51 000



# Högskoleverkets rapportserie

Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor  
Bilagor:

- Bilaga 1: Vägledning för lärosäten vid bedömning av kvalitetsarbete
- Bilaga 2: Handledning för bedömare av kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

Högskoleverkets rapportserie 1995:1 R

Grundskolläroverbyggnaden 1995

Högskoleverkets rapportserie 1996:1 R

Examensrättsprövning – Utbildning i biodynamisk odling

Högskoleverkets rapportserie 1996:2 R

Tillsynsrapport – Avgiftsfri utbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:3 R

Examensrättsprövning – Konstnärlig kandidat- och magisterexamen

Högskoleverkets rapportserie 1996:4 R

Examensrättsprövning – Kyrkomusikalisk utbildning vid Skändalsinstitutet

Högskoleverkets rapportserie 1996:5 R

Kvalitetsarbete vid universitet och högskola

Högskoleverkets rapportserie 1996:6 R

Värdunderlag i högskolan – En utvärdering

Högskoleverkets rapportserie 1996:7 R

Årsrapport för universitet och högskolor 1994/95

Högskoleverkets rapportserie 1996:8 R

Forskarutbildningen inom det språkvetenskapliga området

– En utvärdering

Högskoleverkets rapportserie 1996:9 R

The National Quality Audit of Higher Education in Sweden

Högskoleverkets rapportserie 1996:10 R

Avgiftsbelagd utbildning i privat regi – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1996:11 R

Kriterier för benämningen universitet – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1996:12 R

Kvinnor och män i högskolan. Från gymnasium till forskarutbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:13 R

Swedish Universities & University Colleges 1994/95 – Short Version of Annual Report

Högskoleverkets rapportserie 1996:14 R

Examensrättsprövning – Teologisk utbildning vid frikyrkliga seminarier och vid Umeå universitet

Högskoleverkets rapportserie 1996:15 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Borås

Högskoleverkets rapportserie 1996:16 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Uppsala universitet

Högskoleverkets rapportserie 1996:17 R

Examensrättsprövning – Uppföljning av teologisk utbildning

Högskoleverkets rapportserie 1996:18 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Jönköping

Högskoleverkets rapportserie 1996:19 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlstad

Högskoleverkets rapportserie 1996:20 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lärarhögskolan i Stockholm

Högskoleverkets rapportserie 1996:21 R

Högskoleprovet – Genom elva forskares ögon

Högskoleverkets rapportserie 1996:22 R

Högskola på Gotland

Högskoleverkets rapportserie 1996:23 R

Rätt att inrätta professurer

Högskoleverkets rapportserie 1996:24 R

Årsrapport för universitet & högskolor 1994/95 - Kortversion

Högskoleverkets rapportserie 1996:25 R

Förslag till meritvärdering vid urval på betyg – Högskoleverkets förslag till

meritvärdering av nya och gamla gymnasiebetyg m.m.

Högskoleverkets rapportserie 1996:26 R

Redovisning vid universitet och högskolor – Rapport till regeringen

Högskoleverkets rapportserie 1996:27 R

Quality Audit of Uppsala University

Högskoleverkets rapportserie 1996:28 R

Tillsynsrapport – Förfarande med inaktiva doktorander

Högskoleverkets rapportserie 1996:29 R

Examensrättsprövning – Prövning av medieutbildningen vid Medie-

högskolan i Uppsala

Högskoleverkets rapportserie 1996:30 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbete vid fem lärosäten

Högskoleverkets rapportserie 1997:1 R

Högskoleutbildningar inom värd och omsorg – En utredning

Högskoleverkets rapportserie 1997:2 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Kristianstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:3 R

Examensrättsprövning – Läroverksamhet vid högskolorna i Borås och

Halmstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:4 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Örebro

Högskoleverkets rapportserie 1997:5 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan Dalarna

Högskoleverkets rapportserie 1997:6 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Operahögskolan i

Stockholm

Högskoleverkets rapportserie 1997:7 R

Kvalitet och förändring

Högskoleverkets rapportserie 1997:8 R

Rekruteringsmål för kvinnliga professorer – ett regeringsuppdrag

Högskoleverkets rapportserie 1997:9 R

Examensrättsprövning – Utbildningar vid Södertörns högskola

Högskoleverkets rapportserie 1997:10 R

Examensrättsprövning – Grundskolläroverbyggnaden vid Högskolan i Falun/

Borlänge, Högskolan i Jönköping och Högskolan i Kristianstad

Högskoleverkets rapportserie 1997:11 R

Examensrättsprövning – Utbildningar vid Företagsekonomiska Institutet,

Stockholms Musikpedagogiska Institut och Högskolan i Gävle/Sandviken

Högskoleverkets rapportserie 1997:12 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Karlskrona/

Ronneby

Högskoleverkets rapportserie 1997:13 R

Examensrättsprövning – Utbildning i pedagogiskt drama vid tre

folkhögskolor

Högskoleverkets rapportserie 1997:14 R

Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Gävle/

Sandviken

Högskoleverkets rapportserie 1997:15 R

Poänggivande uppdragsutbildning i högskolan

Högskoleverkets rapportserie 1997:16 R

Årsrapport för universitet & högskolor 1995/96

Högskoleverkets rapportserie 1997:17 R

*Swedish Universities & University Colleges 1995/96 – Short Version of Annual Report*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:18 R

*Årsrapport för universitet och högskolor 1995/96 – Kortversion*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:19 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Mälardalens högskola*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:20 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Danshögskolan*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:21 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Kungliga Musikhögskolan*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:22 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Lunds universitet*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:23 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Halmstad*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:24 R

*Granskning och bedömning av kvalitetsarbetet vid Högskolan i Kalmar*  
Högskoleverkets rapportserie 1997:25 R

*Kandidat- och magisterexamen vid Kungliga Musikhögskolan – Examenrättsprövning*  
Högskoleverkets rapportserie 1997/26 R